

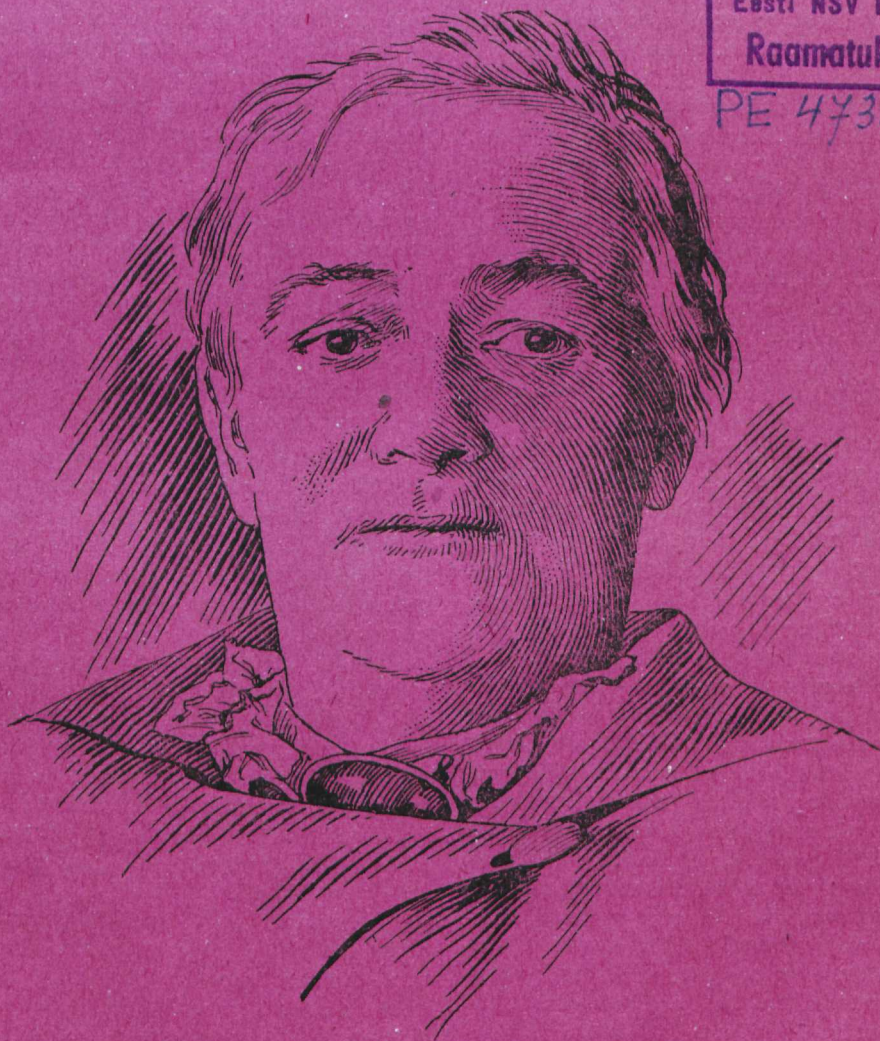
Klassivõitlus

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

PE 4738

KLAARA ZETKIN

NAISTERAHWAD JA „PUNANE ABI“ *

Proletariaadi organisatsioonide ülesannete seas ei leidu ainustki, millest naisterahwaid tuleks eemale hoida. Ei töolisteparteis ega ametiühisustes ei leidu mingisugust tööd, mida ka mitte naistöölised ei peaks tegema. Tööpoolselt seisawadgi naistöölised kõige proletariaadi võitluse harudes ühesuguse õigusega meesterahwaste kõrval, kuigi wast weel vähemal arwul. Tööliste liikumises on aga üks ala, üks tegewus, milleks naisterahwad eriti kohased on ja millest nad palju suuremal arwul peaksid osa wõtma, nimelt — Punane abi.

Kui paljud naisterahwad tahaksid osa wõtta töolisteliikumise tegelikust tööst. Ei ole aga kerge kohe sündsast ja rahuldawat tegewusepõldu leida. Poliitilistest waidlustest ja koosolekutest osawõtmiseks on paljudel naisterahwastel sisemisi takistusi. Niikaua kui nad mingisugust wäärtuslist tööd ei tee, tunnewad nad endid wõerad olewat. Partei wõi ametiühisuse töö nõuab õhtuti liig pikki koosolekuid ja nõupidamisi; see on aga perekonnaemal ja perenaisel igasuguste raskustega seotud.

Selle wastu on kaasa töötamine punase abi organisatsioonis naisterahwastele märksa kergem. Siin ei ole tegemist pikkade nõupidamistega ja küsimuste teoorialiste arutamistega, waid siin on igapäewane tegelik töö, mis naisterahwastele eriti kohane.

Naisterahwas on alati — ka kodanlikes riigis — ühiskondlise abiandmise töö wastu huwi tunnud. Tööliste klassiwõitluses käib selle abiandmisetöö kaas poliitiline selgitus ja klassiteadwuse kinnitamine nende seas, keda reaktsiooni löögid tabanud. Ja kuna wõitluses kodanluse wastu eestkätt meestöölised lüüa saawad ja wangiurgastesse topitakse, siis jääwad naisterahwad ja lapsed üksinda willetsusse. Siin on wastu waidlemata tõsi, et naisseitsiline „punane abi“ esitajana niisuguste kannatajate seisukorrast palju paremine aru saab, palju selgemine näeb, millest

perekond puudust tunneb ja palju kohasemalt aidata wõib kui meestööline. Iseäranis just naisterahwad, perenaised, wõiwad „punase abi“ ülesannetel poliitiliste wangide perekonde waatamas käia, sest mehed on päewal tööl ja õhtuti ei ole seesugused käigud kaugeletki nii kohased. Ka ühistunne tarkabtugewamine, kui naisterahwas naisterahwaga kõneleb, ja palju helkwamalt ja püsiwamalt särab jälle lootusekiir mahajäänud perekonnas, kui naisterahwas „punast abi“ kaasa toob.

Muidugi ei ole siin tegemist mitte ainult rahalise abiga. Wangistatute puudust kannatawaid perekonde wõib naisseitsiline punasest abist suurel mieldul nõuga ja teoga aidata. Lastehaiguse puhul, riiete muretsemises ja parandamises, paljudes muudes majapidamise asjus, laste koolitamise küsimustes, korteriperemehe pealekäämistest wastu wõib naisseitsiline punasest abist otsekohe toetust anda. Wangistatu naise haiguse puhul wõib naisseitsiline isegi majatööd teha wõi selle talituse eest muretseda.

Kahtlemata on seega naisseitsiline poliitiliste wangide perekondade eest hoolitsemiseks palju kohasem kui meesterahwas. Toiduainete jaotamist ja isegi toidupakkide kokkusaatmist wangidele wõiwad wäga hästi naisterahwad toimetada.

Aga ka „punase abi“ organisatsioonilise töö arendamisel wõiwad naisseitsilised suurt korda saata. Uute liikmete juurewõitmisel, liikmemaksude sissekorjajamises, korjanduste toimepanemises ja toiduainete kogumises wõib naisterahwas palju suuremat mõju awaldada ja palju paremaid tagajärgi saada kui meestööline.

Naisterahwaste kaastöö „punases abis“ teeb selle organisatsiooni löögijõu tugewamaks, jaotab tööraseuse paljudele oladele, kindlustab poliitilistele wangidele ja nende perekondadele korrapäralise hoolitsemise ja kinnitab „punase abi“ tööst osawõtivate naisseitsiliste eneste enesetunnet, sest nad teawad, et nad nüüd töolisteklassi wabastusewõitluses wiljakat kaastööd teewad.

„Intern. Pr.-Korr.“

* „Punane abi“ himetatakse wälismaail revolutsiooniwõitlejatele abiandmise organisatsiooni, mida meie Nõukogude-Wenemaal MOPR'i nime all tunname.

MIKS MEIE KAOTASIME?

Mis oli 1. detsembri ülestõusu lüüasaamise põhjuseks?

Nii küsib ja peabki küsima iga kommunist, iga klassiteadlik proletaarlane. 1. detsembri kaotuste põhjuste õige väljaselgitamine ei ole ammu mitte ajalookirjutamine, vaid palju tähtsam küsimus. Suur klassisõda, terve töörahwa wabaduswõitluse ajajärk seisab alles ees. Kuidas wõidurikast sõjariistus ülestõusu organiseerida — see on homse-ülehomse päewa küsimus. Nii wäike kui ka on Eestimaa ja Tallinn, nii raskete kaotustega kui ka ei lõppenud meie ülestõus Eesti töörahwale, wõitlew tööliklass peab 1. detsembri sündmusi tundma, et kasutada üleüldise tähtsusega kogemusi ja ära hoida tehtud wigu tulewikus.

Leidub neid, kes 1. detsembri kaotust wäga lihtsalt tahawad seletada: Ei olnud rewolutsioonilist seisukorda, silmapilk polnud seega õieti tabatud; wäljaastumine oli vähemuse (blankistlik) katse enamust ära wõita. Kes nõnda kõnelewad? Kõige pealt muidugi Pätsi ja kompanii ihulehed, selle rööwbande agendid, kes päewast-päewa wäljamaal laenu nuib ja kes, arusaadawalt, ei saa seletamata jätta kui lojaalsed, kui seaduse piirides olnud Tallinna töölised 1. detsembril, kui truu olla olnud Eesti maa- ja merewägi, kõnelemata juba ametnikkudest, asunikkudest ja muust talurahwast. Seda torutamist kordawad need, kes 1. detsembri eel Tallinnast läbi sõitsid ja temast wast ainult niipalju teadsid, et waksali ees „wõmm“ seisis. Mis rewolutsioon wõib seal olla, kus wäliselt kõik nii rahulik ja korralik näib? Niisama kõnelewad need, kes wiimastel aegadel Eesti õhku nuusutanudki ei ole, kes oma informatsiooni „Waba Maadelt“ saawad, kes Eesti töörahwa tegelikust wõitlusest rohkem teada ei taha, kui et teda kuskilt kindlast kohast piiri tagant walmis oleksid — „juhtima“.

Missugune tõelikult oli ja on Eesti rahwahulkade meeoleolu, kas oli ja on rahwaenamus praeguse walitsuse wastu

wõi mitte, kuigi wormilikult seda walitsust toetab — mõtelge ometi!! — kogu lorikogu, seda küsimust ei luba selle artikli ruum täies ulatuses puudutada. Nimetame aga kõigepealt ühte tundemarki, mis näitab, kuis on lugu töötawa rahwa ja sõjawäe tõeliku meeoleoluga. Pärast 1. detsembrist arreteeriti ja anti wäljakohtu alla Tallinnas umbes sada sõdurit ja madrust (üldse oli tegelikult Tallinnas ja ümbruskonnas wast 1200—1500 lihtwäelast). Truu sõjawägi! Tallinnas algasid pärast 1. detsembrist hulgalised läbiotsimised, sest wähe oli sellest, et kogu eelmise 8 kuu jooksul, algades 1924. a. jaanuarist, paremaid töölisi wahetpidamata wangistati. Ei ole tööliskwartaalides palju maju, kus poleks olnud ühes ehk teises korteris (wõi koguni terwes majas) läblotsimist. Mõni linnajagu otsiti maja majalt läbi. Wangistati iga tööline, kes oli mingi töölisorganisatsiooni juhatuses või tähtsamamas komisjonis olnud (organisatsioonid suluti juba enne „149“ protsessi pea wiimase ni). Isegi tarwitajate ühisuse juhatus ei tohtinud jääda oma poodide juure. Tallinnas oli detsembri ja jaanuari kuu wältel vähemalt paartuhat läbiotsimist ja enamasti tiriti läbiotsimisel ikka keegi nuhkpolitsei pokri (muidugi wabastati suurem osa pärast; mõni arreteeriti warsti jälle jne). Umbes samasugune pilt oli kogu maal. Wiru maakonnas, näit., oli arreteeritud 500 ümber. Üksi Wäike-Maarja raionis wangistati üle 60 inimese, neist umbes pooled asunikud ja muud wäkemaapidajad, pooled töölised ja noorsoolased. Igal pool püüti töölisi ja muud klassiteadlikku ollust täitsa umbropsu: mõõduandjaks oli meelsus, mis nuhkpolitseil oli teada walimiste, ühisuste tegewuse, tööliste lugemise jne. järele. Lasti maha Tallinna riigiteenijate ühingu juhatusse liige sm. Weimer, keda iga aus ametnik, kui oma paremat esitajat taga leinab; see seltsimees ei olnud 1. detsembril Tallinnaski ega pannud toime mingit niisugust „kuritööd“, mis

oleks teda lubanud sõjariistus välja astumises süüdistada. Miks siis niisugune üliarmulik olek tuhandete tööliste, riigiteenijate, asunikkuude jne wastu? Olgu peale, et „ülemaks wägede juhatajaks“ oli torm Laidoner ja

siseministriks kehkenpüks ja suurus-hull Einbund, keda traadist wedas wana werekoer Päts, aga missugune walitsus on siis nõnda puruloll, et ta oma lojaalset rahwast ja truid sõdurisi-madruseid nuhkide inkwisitsiooni kambritesse ja wäljakohtu weristesse kättesse annab, etneid, nende sugulasija sõpruning kogu laie kihte walitsuse wastu ajada?

Mitte töölisklassi aktiivsuse (osawõtmise) puudusega ja sõjawäe klassiteadwusetusega ei saa 1. detsembrilüüasamist seletada. Kes seda teeb, see wõtsib tõsiasju.

Meie partei wastutawad tegelased ei olnud fantaseerijad ega arwanud, et niipea, kui mõni püssipauk kõlab, siis töölisklass hulgana uulitsale tormab ja sõjariistu nõudma ning nõutama hakkab, kuna sõdurid kohe muusika ja punaste lippudega neile appi tõttawad. Nii ei ole ega saagi olla, kui rahwas walge terrori, pöörase surwe wastu üles tõuseb. Talle on tarwis aega, et koonduda, oma jõudu tunda, wastase tegu wõimetust, allajäämist uskuma hakata. Ülestõus kaswab sedamööda, kuidas esimestele sammudele järgneb osalinegi kordaminek, ta kaswab nagu lumepall, kui teda ei purustata; kõige julgematega ühinewad

järkjärgult ka teised, tagasihoidlikumad, kõhklewamad. Sõjawägi, kes distsipliinist rõhutatud, kokku needitud, wõtab selle meeoleolu all hoogu, kuni ta ülemuse oheliku otsast enda wabastab. Eestis ei olnud weel hulkade loodus-

Kristjan Grünbach

Sündis 1889. a. Tartu maak. Wara wallas. Käis külakoolis. Kuni 14 aastani oli taluperemehe juures karjaseks. Kingissepa õpilasena töötas kuni 18 aastani, peale selle Tallinnas kingissepatöölise. Tallinnas elades wõttis töölisliikumise osa, oli tööliste enesearendamise ringide asutaja, mis peagi awalisteks parteirakukesteks wabrikutes muutuwad. 1912. a. istus kinni; peale lühikest kinniolemist wabastati wangist, kuid 1913. a. saadeti rea teiste seltsimeestega administratiivsel teel asumisele.

1917. a. rewolutsiooni ajal elas Putiwilis (Harkowis kubermangus), kus tööliste, talupoegade ja soldatite nõukogude tegewusest osa wõttis. Peale oktoobrirewolutsiooni 1918. a. Saksa walgete bandede peale tungimisel sattus wangi, kust wangilaagrisse (Poolasse) saadeti. Pärast Saksa rewolutsiooni wabanes laagrist, asus Harkowi elama. Teistkorda walgete peale tungimisel sõitis Uurali Permi kub. Sarapuli linna, kus töötas nahawabrikutöölisena. Seal waliti nõukogu terwishoiu osakonna juhatajaks.

Sealt opteeris Eestimaale 1921. a.

Tapetud Tallinnas 1. detsembril ülestõusul lennuväljal.

jõulist ülestõusu. Aga olid järgmised tõsi-asjad: 1) Kommunistilise partei lipu all olid (ja on muidugi nüüdki) määratu enamuse tööstustööistest; Tallinnas, Narwas jne oli suurem osa neist töötajad, wäljaspool wabrikuid. Nad olid walimis suurel osal partei kutsel uulitsale ilmuma, nagu näitab juba 3. augusti meeleawaldus; 2) 99% kõigist töölisorganisatsioonidest (1. detsembril ajal küll enamasti kõik juba sulutud) oli meie seltsimeeste juhtida; 3) maatõurahwa (põllutööliste, asunikkuude ja teisterentnikkuude) enamuse oli pöörde ja tõurahwawalitsuse poolt; 4) kesk-talupoeg (kahehobusekohapidaja) waatab oma enamuses enam-wähem ükskõikselt pöörde peale; 5) suur osa riigiteenijatest oli ükskõikne; praeguse hädawabariigi aktiivsete toetajate arw aga ei olnud mitte suurem ta wastaste arwust; 6) linna wäikekodanlus, eestkätt kaupmeeskond, wõitles willetsates tingimustes; igatahes ei olnud tal enam wana „isamaakaitse“ waimustust ega tahtmist; 7) sõjawäes oli õige laialine organisatsioon; enamuse sõjawäes oli ükskõikne; aktiivsete sõdurite — meie poolehoidjate arw oli üldiselt kahtlemata suurem, kui „wabariigi“ aktiivsete toetajate arw; wiim-

sete hulka kuulus küll enamuse ohwitseridest ja allohvitseridest; 8) kodanlus oli omawahel pöörases tülis ja oli enda rahwahulkade silmis tugewalt ära kompromiteerinud; kompaktselt, tusedaks wastupanekuks puudus tal jõud; tema riikline majapidamine ja poliitika oli pankrotis; kodanluse kaitseliit oli wapper ainult paberil; 9) välispolitseist oli enam wõi vähem töörahwa poolt umbes üks kolmandik, wast teine kolmandik — ükskõikne, kolmas — aktiivne wastane.

Need olid meie oletused, millede põhjal meie juba läinud kewadel hakkasime sõjariistus ülestõusu ette walmistama; siis ei olnud mõneski asjas olukord weel nii kaugele, aga meie nägime, et sügiseks ta nii kaugele jõuab, ja ei eksinud. Peab tunnistama, et meie nõrgemaks punktiks jäi sõjawäeline organisatsioon. Nagu tähendatud, oli ta laialine; ta oli küllalt tugew, et töölistel abiks olla sõjawäe „ärawõitmiseks“ walgekaartliste ohwitseride käest. Kuid ta ei olnud wana, tuntud, ammu ära proowitud, nagu muu partei organisatsioon. Pealegi seisis ta koos peaaesjalikult noortest sõduritest ja madrustest, mitte aga küllalt üleajateenijatest; suur osa paremaid organisatsiooni liikmeid sai teenistusest lahti septembrikuus.

Aga üleüldiselt ei eksinud meie siingi seisukorra hindamises. Seda näitab juba seegi, et kodanlusel Tallinnas isegi nüüd, kus meil operatsioon sõjakooli wastu ainult osaliselt õnnestas, meie wastu rohkem saata ei olnud kui 150—200 meest (peaaesjalikult allohwitseride koolist ja ratsaskadronist); isegi ohwitseridest sattus suurem osa kabuhirmu wõi oli lihtsalt inertne. Mitte ainust harilikku

sõjawäe osa ei julgenud kodanlus meie wastu wälja saata; ohwitseridel oli, selle wastu, teine töö: sõdurisi ja madrusteid kasarmus hoida. Kaitseliitlased olid waprast seni, kuni nad harilikul ajal püssid seljas mööda linna tolgendasid wõi oma raswa maha käisid, liiwa peale laskeharrutusele kõmpides. Politsei jooksis laiali, oli osalt walmis üle tulema, mõni üksik jõudiski meie hulka asuda.

Tallinna wabrikute test on järele jäänud ainult surnuaiad, kus Judeenitshi põhjaläinud armee mehed wahti peawad. Arwake ise: Wene-Baltis oli 10.000 töölisi, isegi „iseseiswuse“ ajal kord weel umbes 1000 töölisi; nüüd on seal masinaid wanarauaks katki saagimas ja

hooneid walwamas umbes 300 töölisi, neist pooled Judeenitshi poisid. „Dwiigatelis“ on paari-kolme tuhande asemel waewalt paar sada. Suuremas wabrikus — Balti puuwilla-wabrikus — on endise 2500—3000 töölise asemel ainult umbes 1000 jne. Iga streik, iga töö wähenemine heitis uulitsale ja wiis musta nimekirja klassiteadlikuma olluse. Tõsi, ka see osa töölistest, kes weel wabrikus, on määratus enamuses meie partei poolt, wäljarwatud wast raudteetehas, kus klassiteadwuseta ja sotslik ollus ehk 50% wõrra kogu arwust annab. Iseloomustaw näide: kui läinud kewadel kogu Eestis tööliste parem osa arreteeriti ja ühisused suluti ning kodanlus kord kawatses Tallinnas uued linnawalimised ette wõtta, oli Wene-Balti tehases töölise koosolek, kus ka linnawalimise asi päewakorras seis. Sinna olid ilmunud ka sotside härrasninad — Martna, Jõeäär, Alma Ostra, kuna töölisorganisatsioonidel kedagi saata polnud, ja wist ei oleks Pätsi-Laidoneri

Ferdinand Pilt

Sündis 1892. a. Tallinnas töölise pojana (isa põline wabrikutöölise). Tegewus Tallinnas tööliselihikumises samane, mis sm Grünbach'ilgi. Ameti pooltest treial. 1915. a. elas Wenemaal. 1922. a. opteeris Eesti wabariiki. Walgete poolt maha lastud 1. det. ülestõusul Tallinna lennuväljal.

tehase administratsioon nende esitajaid sissegi lasknud. Sõnagi wasturääkimata kuulati sotside härrade ja prouade lori ära, keegi ei julgenud, nähtawasti, sõnagi wahele hüüda, aga siis asuti nagu endastmõistetawalt tööliste oma asja juure ja seati ühel häälel töörahwa ühise wäerinna kandidaadid linnawolikogusse üles.

Niisugune on kõige loiuma töörahwa suure enamuse meeleolu wabrikute aherwartel. Meie ei lootnud, et see kiht kohe, kui wõitlusest kuuleb, töö wiskab ja püsse otsima tõttab. Tõesti jäi töö wabrikutes seisma ainult osaliselt. Näituseks Luteris tulid wälja mitmed jaoskonnad terwelt. Peab silmas pidama, et wäljaastumine algas kell 5,15 minutit (pool tundi enne junkrute jaluleajamist); kella 7 ajaks, mil wabrikutes töö algab, oli peastaap (sõjaministerium) ja telefonijaam tagasi wõetud ja ülestõusu saatust tegelikult otsustatud; walitsusel oli siis juba wõimalik wabrikute administratsiooni informeerida. Loiumad töölised, kes määratu tööpuuduse juures leiwatükist sunnitud ihu ja hingega kinni pidama, jäid äraootawale seisukohale.

Meie suurem strateegiline reserw olid töötatöölised, sadama-, ehitus- ja muud endised wabrikutöölised, kes suwel endid põllu-, metsa- ja teistest juhuslikkudest töödest toitsid ja nüüd enamasti jälle linnas olid. Juba kella 6—7 ajal hakkasid need ka tõesti salgakadesse kogunema, kuigi meie wea tegime ja ülestõusu alguses üleskutseid ei walmistanud (neid kawatseti legaalses trükikojas trükkida). Kella 9—10 ajal tõttas töörahwas üksikult ja salgakaupa agulitest linna; paanika asemel, mis waldas kodanlust ja mis teda põgenema ajas, walitses siin rõõmus elawus, kuigi see warsti rõhutud olekuks muutus. Waksali piiras töölismaja poolt elaw inimeste rõngas; allohwtseride kool, kes waksali waldas, ajas teda sõimates ja püssidega lastes tagasi. Ainult wõltsija ütleb, et meie neist hulkadest toetust ei oleks saanud, siis, mil isegi wõrdlemisi inertlistest raudteeametnikkudest mõned jaamas

kohe meile abiks asusid, kõik aga, peale üksikute, heatahtlikud olid.)*

Kõige paremaks tunnistuseks tööliklassi meeleolust on juba see, et meil korda läks pöranda all umbes 400 töölise wõitlussalkadesse koondada. Meie ei saanud kõiki gruppe wälja tuua, ja seda nägime ette juba (põhjuseks oli, et konspiratsiooni pärast wäljaastumise eest teatada ei wõinud ja tarwilikul silmapilgul kõiki kätte ei saanud. Aga, et umbes 75% neist wälja astus, seda määratu waimustusega tegi, näitab, missugune oli meeleolu.**)

Missugune oli meie ülestõusu plaan? Meie arwestasime sellega, et loodusjõulise wastuhakkamise korral (mis, näit., teatud tootlusolude põhjal oleks wõinud nüüdki tekkida) ehk fasshistide wäljaastumise korral, milleks Päts parajalt aega ootas ja ootab, meil waevalt korda oleks läinud wõita. Siis on wastane walmis, nende jõududel, mis ta kohe wõitlusesse wiia wõib, on ülekaal — meie ei saa sõjaristu tarwilise kiirusega wälja jagada (partei sügawal pöranda all) ega wõitlussalku kohe parajal ajal koondada.

Organiseeritult wõimu wõtmisekst wälja astuda wõib muidugi üldise kahte wiisi. Kas algada üldstreigiga, tööliskade wäljakutsumisega uulisale, wõi esimene hoop anda wastase sõjariistus jõule, ootamata — ja ühel ajal hulgad wälja kutsuda. Esimesel wiisil on kahtlemata see tugew külg, et rahwa mass wastast rohkem demoraliseerib (sõjawägi ei lase nii kergelt rahwa peale) ja et reserw töelistest kohe uulitsal on. Kuid peab silmas pidama, et meeleawalduse, poliitilise

*) Kuidas üksikutes asutustes ametnikud meid toetasid ja seltsimehi pärast warjata aitasisid, sellest on weel wara jutustada.

**) 400 wõitlussalga liiget Tallinnas on sama, mis wähemalt 8000 oktoobrirewolutsioonis suure Leningradi kohta: Tallinnas on 125—130 tuhat elanikku, Leningradis oli ligi 3 miljoni. Kui aga organisatsioonilisi wõimalusi silmas pidada, siis oleks tolleaegse Leningradi taolises linnas sama kerge 25—30 tuhat meest organiseerida, kui Tallinaas 400, kuna Leningradis tööstustöölisi sada korda rohkem oli, kui praegu Tallinnas. Ühes abitegelastega (gruppide koondajad, side, sanitarid jne) oli wäljaastujate arw üle 400 mees- ja naiseltsilise.

streigi jne korraldamine on ühtlasi wastase hoiatamine, et ta walmis oleks. Kaitseliit, osa politseist, suur osa junkrutest ja ohwitseridest ei pilguta silmagi, kui waja on töörahwast maha nottida. Tallinnas on umbes 600 sõjakoolide õpilast (junkrud, allohwitseride kool jne); juba need on küllalt tugew jõud, et wäljaastumist maha suruda, kui ka arwuline ülekaal rewolutsioonilistel jõududel mitu korda suurem oleks. Iseasi, kui korda läheb wastase jõud segi lüüa, tähtsamad walitsuse aparadi nerwid ära wõtta, algatus täiesti oma kätte saada.

Meie ei astunud 250—300 mehega mitte selles lapsikus arwamises wälja, et Eesti „wabariiki“ nendega lõpulikult kukutada wõi kas wõi üksi Tallinngi sel kombel ära wõtta. Need olid algatusrühmad, et teed teha, aega wõita masside mobiliseerimiseks. Meie teadsime ette, et kui meil korda ei lähe vähemalt 5—6 tundi nende salkadega ja esimese toetusega, mis wõisid anda türmid, wõimu oma käes pidada, wäljaastumine ebaõnnestub, sest et meie enne töölishulkadest abi ei jõua saada.

Kas oleksime meie suutnud, kui suuri sõjalisi, operatsioonilisi wigu poleks tehtud, mõne tunni, kui mitte peale tungida, siis vähemalt wallatud asutusi ja linnaosasid kaitsta, kuni laiemate töölishulkade poolt abi oleks jõudnud? Kui selle juures esimestel silmapilkudel pärast lüüasaamist veel kahelda wõis, siis on see nüüd, mil wastase jõud, millega ta wõidu sai ja teised üksikasjad teada on, täiesti selge, et ainult oma wilumatuse, oma suurte wigade pärast wõidu käest ära libiseda lasime. Seltsimehed, kes wõitlussalku tegelikult kohtadel juhtisid, olid hea kooli wälja-kodusõjas läbi teinud. Aga uulitsawõitlustes, selles, kuidas hooneid wallata ja kaitsta, pealegi salkadega, kes pole mitte distsiplineeritud sõjawägi; kuidas linnas waenlase liikumist edukalt takistada, kõiges selles olid nad wilumata. Niisama ei osanud keskstaap kogu operatsiooni kawa nõnda wälja töötada ja juhtida, et mitte raskeid wigu poleks olnud.

Meie operatsiooni peawead olid: Esiteks — kogu operatsiooni aluseks oli peastaabi, s.o. wastase sõjalise side ja juhtiwa keskaparadi waldamine järsu, lühikese löögiga. See ebaõnnestus, ja mitte sellepärast, nagu oleks see wõimata olnud, waid sellepärast, et pealetungimine küllalt hästi ja mitmes teineteist täiendawas wiisis polnud läbi töötatud (näiteks pommi ja käsigranaadi wiskamine ja seega wahikomando jalule ajamine; selle asemel, et kohe wahtkonna ruumi tormata, nagu tehti mujal, tungiti peale ainult ühe ukse kaudu).

Teiseks — autotankide diwisjoni waldamine ja tankide wäljatoomine oli jällegi märgitud operatsioonina, mis tingimata tuli läbi wiia. See õnnestas ainult osalt; tankid rikuti meie poolt ära, peale ühe, mis wälja toodi. Siin oli küll äparduse põhjus kaugemal, nimelt autotankide kollektiivis. Wäljaastumisest osawõtjate sõjawäelaste hulgas olid muuseas ka autotankide diwisjoni sõdur Klemmer ja tanki motorist allohwitser Madisson. Need said nurjatuteks äraandjateks. Wäljaastumine oli nõnda korraldatud, et neil wõimalik ei olnud ennem kurnajate wabariigile oma teeneid näidata, kui rühm pealetungimisele läks. Siis tõttasid mõlemad juudad meeskonna ruumidesse ja ajasid selle jalule — wist küll ka „soomusrongi bandede wastu“, nagu mõnes sõjawäe osas sõduritele öeldi. Kui siis sm. Lorents oma tankiga laskemoona järele kasarmu juure sõitis, sai ta surma.

Niisama sai äraandjaks sidebataljoni weltweebel Shaarup, kes samuti wäljaastujate hulgas oli, siis oma meeskonda ruitas ja selle „mässajate“ wastu jalule ajas.

Need äraandjad olid küll ainukesed kogu organisatsioonis, aga pea kõige-tähtsamas kohas. Mitte muidu ei awaldanud Laidoner ja Ko. neile kelmidele kurnajate tänu auristidega. Siin andis tunda see, et meie sõjawäeorganisatsioon ei olnud mitte äraproowitud, wanim, nagu muu partei. Kuid siin tegime ühtlasi lubamata wea, et wäljaastumisse wõtsime Shaarupi ja Klemmeri, kellele ausus meil kogu aja küsimusmärgi all oli.

Kolmandaks — meie ei wabastanud isegi mitte Wene uul. (eeluurimise) wangi- ja arestimaju, mis meil esimeses järjekorras oli märgitud ja mis meie jõud pea kahekordseks oleks teinud. (Need olid täis tuubitud wange eelmiste arreteerimiste ajal.) Nii jäime ilma esimesest reserwist. Grupp, kes pidi selle wangimaja kallale tungima, ei saanud, wastawa komandööri saamatuse tagajärjel, ülesannet ja jäigi tegewuseta. Ülesande täidewiimine oleks tal küll waewalt ebaõnnestanud, kui üks kergematest, kuna rühm oli üks parematest.

Neljandaks — meie killustasime oma jõud, kuna kõik wähegi tähtsad punktid korruga „üle wõtta“ püüdsime. Selle tagajärjel tulid rühmad liig wäiksed ja wastane lõi meid asutustest wälja, manööwerdades üsna wäikese rusikaga.

Wiendaks — meie ei arwestanud tõsiselt sellega, et wastane peale tungima hakkab. Algul märgiti ära, kus ehitada barrikaadid, näit. Juhkentali poole wiwatel uulitsatel, kuid see jäi täide wiimata. Nii wõis wastane wabalt mööda uulitsaid manööwerdada ja soomusautot sõita lasta, mida ainult barrikaadide abil takistada ja pommidega ära purustada oleks saadud.

Siin ei ole tähtsust teisi wähemaid eksisamme ja puudusi ning juhuslikke äpardusi arutada, mis peale ülemal- toodud wigade kogusummas ka mõju awaldasid. Millest olid need rasked eksitused tingitud? Meie parteil oli niipalju kogemusi, et oskas konspiratiivselte teatud miinimumi wõitlussalku organiseerida, koondada ja wastasele täiesti ootamata kallale wita. Tsaari- aegne ja nüüdne 6—7 aasta wältune illegaalne wõitlus oli seda õpetanud. Wõib ütelda, meie tegime naeruks nuhkide politsei: samal ajal („149“ protsessi puhul), mil kogu Eestimaa nuhid ja osa wälispolitseid mujalt linnadest ja maalt oli Tallinna koondatud, ning mil Tartu mnantee ümbrus wälis- ja nuhkpolitseist kubises, käis meil kõige suurem organiseerimistö, iseäranis Juhkentalis, kus näit. konspiratiivkorterite ja wastase seisukohtade wahesid

Willem Robach

Sündis 1891. a. Tallinnas. Lõpetas 6-kl. linna- kooli. Töötas kirjutajana. Ilmasõja ajal teenis Poola wäerinnal sõjawäes, kus põrutada sai Lõpetas Moskwas lenduritekooli. 1921. a. opteeris Eestimaale. 1. det. ülestõusul lendas Tallinna lennuväljalt aeroplaaniga piirile, kus walged ta kinni wõtsid ja peale piinamist maha lasksid.

sammudega ära mõodeti ja wälja arwati, palju aega kulub igal grupil teele, kus sõjariistu laiali kanti jne. Aga meil puudusid need kogemused, puudus see oskus, mis tarwis, et niisugust tõsist operatsiooni läbi wiia, nagu on asutuste, kasarmute jne organiseeritud „ülewõtmine“. Kuidas see heade komandööride juures lihtsalt läks, näitas Toompea ja lennuwäe diwisjoni (mis oli walgem wäeosa Tallinnas) waldamine. Weel wähem oskasime meie jõudusid hästi ära jaotada ja kaitseseisukorraks wastu panna, kuni reserwid oleksid appi jõudnud.

Kes wähegi asjalikult selle ülestõusu kaotuse põhjuste peale waatab, see ei hakka neid otsima blankismis

Woldemar Wollmann

Narwa noortöölisteliikumises tuntavam tege-lane. Tabati 1. a. lõpul, ülepiiri minemise katse pealt ja mõisteti 10. 2. 25. sõjaringkonna „kohtu“ poolt surma, mahalaskmise läbi. Tema kaasaitajad mõisteti: Morsi Johannes ja Morsi Rosalie 20 a. sunnitööle, Simmi Jakob ja Simmi Pauline 15 a. sunnitööle, ja Leena Kala 4 a. sunnitööle.

(salajases wandeseltsis), ei hakka ka süüdistama töölishulke loiduses. *)

Eestimaa Kommunistiline Partei on aastate jooksul näidanud, et ta masseline partei on. Nagu iga illegaalselt töötawad parteid (aga missugune enam-line partei ei ole sunnitud enam ehk vähem illegaalselt töötama?) on tema pea-organiseerimistöö salajane, seda

*) Kodanlised torud teatasid muu sapa hul-gas, mida nad ülestõusu puhul välja lasksid, nagu oleks nende ridade kirjutaja raudtee te-hases käinud töölistelt abi palumas, ja siis, kui abist ilma jäänud, Eesti tööliste loidust kirunud. Niiwiisi „seletawad“ sündmusi ainult Anderkopiid ja Rebased. Waewalt küll käis keegi selle tehase töölisi „palumas“ ja weel vähem oli kellegil põhjust tööliste „loidust“ kiruda.

wõib see, kes puude hulgas metsa ei näe, tõesti „wandeseltsiks“ nimetada, aga partei ei saa niisugusest töötamis-wiisist lahti ütelda. Selle meetodi pä-randas meile Lenini suurwaim.

Ei ole kahtlust, et meie väljaastu-mise silmapilk küllalt soodne oli wõi-duks (see ei tähenda muidugi, et ei tule weel soodsamaid silmapilke; meie hindasime wõiduwoimalusi 75% peale; see ei olnud liialdatud; aga wõib olla muidugi weel soodsam silmapilk). Ei ole auasi, et meie niisuguses seisu-korras kaotasime. Meie tabasime üles-tõusu korraldamise põhijooned õieti, aga ei saanud toime kogu operatsioo-niga. Meie kohus on tõelikud wead üles otsida, sest nende kõrwaldamisest olenewad tulewad wõidud.

Eesti töörahwas sai 1. detsembril rängalt lüüa — mitte nii wõrra wõit-lustes, kui walge terrori läbi, mille kabuhirmu sattunud kurnajad ja sotsid 1918—19. aasta ulatuses oma lipu-kirjaks wõtsid. Eesti töörahwas kaotas mõni sada wõitlejat, sealhulgas niisu-gused seltsimehed, nagu Pälsoni, Wei-meri, Grünbachi, Robachi, Sommerlingi, Kreuksi jt.

Meie kaotus tähendab küll kurnaja ajutist wõitu, aga see on Pyrrhuse wõit, see on sõjariistus vähemuse wõit töö-liste, teenijate, asunikude ja teiste wäikemaapidajate hulkade üle; weel mõni aeg niisugust pöärase walge ter-rori poliitikat ja Eesti kurnamiswaba-riiki ei ole enam teps. Kas on need pimedad ja kurdid, kes lakuwad ja prassiwad Toompeal, kas ei jaksa nad näha ega kuulda, mis sünnib nende „wabariigis“? Isegi kõige ükskõiksemad, isegi need töötawad hulgad, kes seni olid enam-wähem lojaalsed „iseseis-wale wabariigile“, surutakse ikka tera-wamasse wastasrinda metsikust, hullu-meelsest wastaste tapmisest, iga teisiti mõtleja tagakiusamisest, mille kaasas käib kaswaw tööpuudus, kogu majan-dulise elu kängumine, hulkade wiletus. „Kus on pääsmine?“ on sunnitud Pätsi ja kompanii kojakõster G. Luiga „Päewa-lehes“ (Nädalas) küsima. „Kui tēda üldse weel on“ — wastab ta ise.

Kommunistid on endid 1. detsemb-ri-ga Eestis olemataks teinud, laseb

Eesti nuhkidepolitsei oma seekliaja-kirjanikka väljamaa kurnajate sealsetes lehtedes kirjutada. Aga samal ajal tõstab „iseseisew wabariik“ nuhkide arwu mitmekordseks, püüab kõiki kurnajaid ja nende poissa, kes „eelarwamistest jagu saada suudawad“, kaitse-liitu organiseerida. Kelle wastu, milleks, kui kommunistiline liikumine „olematuks saanud“? Oo, Päts-Laidoner-Einbund-Anderkop ja nende sarnased teawad, et pole linnas maja ega maal külakesi, pole kooli ega sõjawäeosa, kus poleks kommuniste; nad teawad, et kaswaw elukallidus, tööpuudus, kõrged maksud, millede tulud ära raisatakse, meie partei poolehoidmist hulka-des iga päewaga weelgi suurendawad ja et miin kurnajate jälgade all, mida Toompealt laetakse, paratamata p e a b lõhkema. Kurnaja tunneb seda miini, mida ta aga kõrwaldada ei jaksa. Ta ei usu isegi oma „wabariigi“ kestwust. Tema ainus usk ja lootus on ime peale, mis ehk SSSR-i kaotaks ja Eesti Kirillide kubermanguks teeks — enne kui siin wõim töörahwa kätte läheb. A e g a w õ i t a, selle juhtmõtte nimel tappa, rüüstada, wangistada ja sealjuures vähemalt nüüd weel Belsatsari pidulistena prassida, — niisugune on Pätside, Sootside ja Laidoneride poliitiline tegewuskawa.

Ainult nahahoidjad ja argpüksid, kes ülemaks wooruseks peawad oma wiletsa elu alal hoidmist, wõisid omal ajal ütelda: „Misjaks „ohwerdasid“ endid Wiktor Kingissepp ja Jaan Kreuks; seda taktikat ei saa õigeks kiita.“ Niisamasugused wiletsad on need, kes 1. detsembri sõjariistus ülestõusu asjaks töölisklassi „ohwerdamiseks“ nimetawad. On silmapilkusid, kus partei ei saa wõitlusest ära ütelda, sest et ta siis igasuguse autoriteedi hulka-

des kaotaks. Kas oleks seda parteile kunagi andeks antud, kui meie 1918. a. okkupatsiooni purunemisel wõitlust ei oleks alganud wõimu pärast? Ka nüüd, 1924. a. sügisel, olime meie jõudnud seisukorda, kus embkumb meie ees seisib: kas minna sõjariistus wõitlusele, mida kogu partei liikmed üksmeelselt toetasid, wõi sellest kõrwale põigelda ja mõju hulkades kaotada, saada sõnade-tegijate parteiks, kõhklejate parteiks. Partei, eesotsas ta juhtiwad asutused ja tegelased, teadsid, et nad wastutus-rikka sammu astuwad; nad ei salga, et nad wäljaastumises suuri wigu tegid, mille ärahoidmine meile kahtlemata oleks wõidu toonud. Aga kas tegi näit. Saksamaa Kompartei õieti, kui ta 1923. a. wõitlustest tagasi pörkas, kas päästis ta s e l l e g a partei autoriteedi, kas sai ta s e l l e g a rikkamaks wõitluskogemuste poolest, kas hoidis ta oma kõhklemisega ära, et terwed hulgad paremaid wõitlejaid ei oleks partei ridadest wälja kistud?

Aga meil ei olnud objektiivselt wõiduwõimalused mitte vähemad kui Saksamaal, kui mitte tugewasti suuremad.

Eestimaa töörahwas, kordan, sai raske löögi 1. detsembri kaotustes, nagu see paratamata on allajäämisel rewolutsioonilises wõitluses, aga kurnamiswabariigile, ta majandusele, rahaasjandusele, kogu ta ennegi kahtlasele „püsiwusele“ on see samati raskeks tõukeks lõpuliku langemise poole. Eestimaa Kommunistiline Partei jätkab rõhutute ja kurnatute koondamist, ta kasutab laiade hulkade kaswawat rahulolematust, et siis uut, paremini korraldatud lööki anda ja w õ i t a, kui seks kohane silmapilk jõuab.

J. Anwelt

Tallinnas,
3. märtsil 1925.

SURM TIMUKATELE!

Rahwuswahelise rewolutsiooniwõitlejatele abiandmise organisatsiooni (MOPR'i) üleskutse kõigi maade töelistele ja MOPR'i liikmetele kuulmata metsikuste puhul, mida Balti riikide kodanlus töölisorganisatsioonide ja kommunistide kallal tarwitab.

Metsik, waljastamatu walge terror walitseb väikestes Balti riikides — Eestis, Leedus, Lätis, Soomes. Nende riikide walitsewad kildkonnad on hirmuärewuses oma saatuse pärast: nende silmade ees wirwendab alaliselt töörahwahulkade ülestõusmise hädaohu tont. Pärast Tallinna sündmusi on see hirm töörahwa wiha eest koguni piirituks kaswanud. Wiimaste aastate wahetpidamata kordunud wangistamisi, ametühisüste ja teiste töölisorganisatsioonide alalisi rüüstamisi põhjendawad Balti riikide walitsused ja nende sotsiaaldemokraatidest liitlased „kommunistide“ ülestõusmise hädaohuga. Töeliste kõige tagasihoidlikumad nõudmised lükatakse tagasi ja tembeldatakse „enamluse hädaohuks“.

Wiimase 2—3 kuu wältel on kõigis Balti riikides — Eestis, Leedus, Lätis, Soomes — hulgalisi läbiotsimisi ja wangistamisi toime pandud. Wangistatud on üle 3½ tuhande töölise ja talupoja. Wangistatute kallal tarwitatakse kõigil maadel peksmist ja piinamist.

Eestis on pärast detsembrikuu ülestõusmist 500 töelist maha lastud, üle kuue tuhande läbiotsimise toime pandud ja enam kui 2500 töelist ja talupoega wangi heidetud.

Leedus on wiimase kahe kuu wältel umbes tuhat läbiotsimist toime pandud ja üle 300 töölise, talupoja ja teenija wangistatud. Enam kui 100 inimest on piinatud.

Piirita julmad Läti fasshistid wiskawad enamlust otsides töelistühisuslase ajalehe „Laikmets'i“ toimetusse pommi ja põletawad Wolmaris haigekassa ruumid maha. Balti „demokraatliste“ walitsuste sandarmitel on tarwis, maksku mis maksab, tunnistusi saada enamlise hädaohu kohta, mis nende wõitlust tööliste wastu õigustaks. Osawad inkwiisiitorid muretsewad need tunnistused kõige koledamate piinamiste abil ja samati sunniwad nad wangistatuid piinamisega alla kirjutama, et need tunnistused wabatahtlisel olewat antud.

Piinamiste tarwitamisel on sandarmid kõige „peenemate“ abinõude tarwitamiseni läinud. „Elektriwann“ on kõige igapäisemaks piinariistaks kujunenud.

Leedus ja Eestis peksetakse ülekuulatawaid enne elektritoolile panemist keppidega, püssiwarwadega ja okastradiist keerutatud nuutidega. Seltsimees Kruusamägi (Eestis), keda sel kombel piinati, ei kannatanud peksmist wälja, hüppas kaitsepolitsei maja kukkus korra aknast alla ja kukkus puruks. Sandarmid ei julgenud teda poolsurnult haigemajasse saata, waid wiskasid jultunult surnukambrisse, kus ta wiie tunni pärast suri.

Wiimasel ajal on Leedus, Eestis ja Lätis uusi piinamisewiisid tarwitama hakatud. Järsude, tugewate pigistustega wastu kõhtu sünnitatakse sisemistes elundites hirmsat walu. Peksetakse jalgadega suguosade pihta. Kistakse tangidega üksikuid kehaliikmeid. Lätis on tsaariaegse Riia sandarmiülema, tuttawa Greguse, wanad traditsioonid uuesti tarwitusele wõetud. Läti sandarmite ülem Martinson toimetab uurimist esialgu wäga lahkelt ja silitab oma ohwritel kaastundlikult palgeid. Siis haarab ta äkitselt wangi metsiku kisaga juustest kinni, tõstab ta üles ja wirutab kõige jõuga põrandale. Goldingeni wangimajas lõpetasid kaks poliitikawangi piinamiste tagajärjel oma elu enesetapmisega. Soome politseiülem Saaren peksab wangi sid mõõda kõrwu, igaühele vähemalt 50 hoopid andes. Wolkowoski sandarmite ülem Beshis (Leedus) peksab wangi sid metsikult ja pureb neid hammastega. Balti riikide kodanlus on oma teenistusesse kutsunud kõige pöörasemad sandarmid, kellele piinamine loomuswastaliseks suguliseks kireks on. Walge terrori märatsemine Eestis on kohutawalt suureks läinud. Teisel päewal pärast Tallinna ülestõusmist lasti seal terwed perekonnad maha, kusjuures ainult lapsed alla kümne aasta elusse jäid. Nii näiteks lasti maha Wakmani perekond:

kaks poega — 15- ja 21-aastased ja wana ema — üle wiiekümne aasta, kes enne mahalaskmist mõistuse kaotas. Töölise Soansu perekonnas lasti maha 4 inimest. Tallinnas ei ole ühtki töölise korterit, kus mitte mõnda mahalastud wõi wangistatud perekonna liiget ei oleks. Mahalastute ja wangistatute seas on õige wähe neid, kes ülestõusmisest osa wõtsid. Kinniwõtmisi toimetati ja toimetatakse praegu weel enne ülestõusmist ilmunud legaalse töölislehe tellijate nimekirjade ja kinnipandud legaalse töölisleühisuste liikmete nimekirjade järele.

Rahwuswaheline proletariaat ei tohi neid koledusi kauem kannatada. Ta peab alatutest kõige alatumatele fasshistidele ütleva:

Käed Balti riikide töörahwa küljest!

Kõigi maade töölised ja talupojad, protesteerige kuulmata metsikuse ja walge terrori vastu, mida kodanline wõim Balti riikides tööliste ja talupoegade kallal toime paneb!

Nõudke piinamise ja peksmise lõpetamist!

Äрге laske inkwisiitorisi töörahwa paremaid poegi Balti riikide wangiurgastes häwitada ja sandiks peksta!

Maha timukad! Elagu kõigi maade töörahwa ühistunne! Elagu punane abi rewolutsiooni wõitlejatele!

MOPR'i Täldesaatew Komitee

MOPR'i ülesanded praegusel silmapilgul

Kommunistitont luusib ilmas ringi. Praegune ajajärk on iseloomustaw äärmiselt terawate klassiwastolude poolest. Ilmakapital näeb oma kadu. Ta katsub oma wõimu alles hoida töölisklassi seisukorra alalise halvendamise teel. Tööpäewa pikendamine, tööpalkade wähenemine, hulgalised tööliste lahtilaskmised, töölisklassi juhtide ja tema rewolutsioonilise partei wihane tagakiusamine — need on peaabinõud, mille abil ilmakodanlus loodab oma häwinemise tundi kaugendada.

Kodanluse wõimu kokkuwarisemise tund ligineb siiski. Selleks aitawad kaasa niihästi alalised kriisid walmistuses, kaubanduses ja rahaasjanduses, kui ka wastolud kodanlises ühiskonnas ja kodanliste riikide wahel üldse. Ajalooliselt kujunenud ilmakapitali tasakaal on tõsiselt purustatud. Kõik see awaldab suurt mõju kapitalistilise walmistuse ja majanduse peale ja annab praeguse aja kapitalismusele ja temale wastawale riigikorrale — demokraatiale — endisest täitsa lahkuminea ilme. Ikka enam ja enam langewad demoraatia wiigilehed, ja kodanluse alasti diktatuur püüab end karastada töölisklassi ja talupoegade alalise werelaskmisega. Kapitalismuse alusel seisnud tarbeainete ja wäärtuste walmistus muutub kapitali

spekuleerimise, marodöörimise ja terwete rahwaste ning riikide rööwimise sisteemiks.

Ilmasõda häwitas 30—40 prots. rahwaste warandusest. On häwitatud wõi santideks tehtud kümned miljonid kõige paremaid töötegijaid. Majanduslised haawad on osalt küll paranenud, kapitalismuse wastaolud aga on suurenenud ja terawnenud. Uus kohutaw sõjahädaoht, mis weel suuremat häwitust ähwardab tuua, ripub werise ja kihwtise hirmutusena töölisklassi ja talupoegade urtsikute wahel. Kapitalismus oma wastaoludega wiib warem wõi hiljem paratamata ueele ilmasõjale. Aga rahwad ei taha sõdida. Sellepärast kutsub uue imperialistliku sõja liginemine töötawates hulkades enneolemata wiha ja protesti militarismuse ja kogu kodanlise korra vastu elule.

Rewolutsiooni kartuses katsub kodanlus kodusel teel, sõnakõlksudega, neid wastaolusid „pehmendada“ — „Rahwaste Liidu“ kaudu, mis sildiks rahwahulkade petmisele ja sõdade ettewalmistamisele. Kuid imperialismuse wastaolud on tugewamad rahukindlustamise sõnakõlksudest. Inglismaa Prantsusmaa vastu ühelt poolt ja Ameerika Ühisriigid Jaapani vastu teiselt poolt ja lõppude lõpuks kõik kõigi vastu pane-

wad kapitalistlikud suur- ja väikeröökud end hambuni sõjariistu. Saksa-maa allasurumise järele oleks pidanud järgnema sõjariistade mahapanek, aga tegelikult on pärast ilmasõda sõjajõudusid — mere-, maa- ja lennuväge kui ka kihwtigaaside tagawarasid iga aasta alaliselt suurendatud. See on kapitalistliku walmistuse wastolude paratamata tagajärg ja wiib kapitalismuse häwitamisele.

Imperialistliste sõdade teel on aga praegusel silmapilgul kolm suurt miini, mille otsa kodanlus praegu oma olemist kardab jookswat, kui ta sõjariistad kätte peaks haarama.

Esiteks, ta kannab oma rinna all rewolutsiooni ideesid — rewolutsiooniliste tööliste ja talupoegade näol — kes sõdade wastu on. Selle lisaks tuleb veel rewolutsiooniline rahvusline liikumine asumaadel ja poolasumaadel — Hiinas, Indias, Aafrikas jne. See liikumine ähwardab lähemas tulewikus suurrööwikuid.

Teiseks, suurt osa saab etendada ka Nõukogude Liit. Kapitalistlike ilma lagunemise kõrwal tõuseb ja tugewneb iga aastaga Nõukogude Liit ja kujuneb oma 7-aastase rewolutsiooni wõitlusega ja uue ühiskonna ülesehitamisega kõigi maade proletariaadi ja talupoegade ning rõhutud rahwaste wabastuse sümboliks, teed näidates kurnatud ja rõhutud inimsoo enamusele kapitalismuse ahelate purustamiseks.

Kolmandaks, nende eneste wahelised wastolud panewad neile veel kolmanda miini alla, mille otsa kodanline kord puruks pörkab.

Töötawatel ja kurnatud rahwahulkadel jääb walida: kas imperialismus wõi kommunism. See inimsoo kahte laagrisse jagunemine areneb kiirel sammul. Kapitalismuse kokkuwarisemine sünnib meie silmade ees. Ta katsub küll oma iga pikendada rewolutsioonilise tööliisklassi ja talupoegade häwitamisega walge terrori abil. Kuid see ei lähe tal mitte korda.

Walge terrori laine, mis praegu üle ilma käib, ei ole mitte juhuslik nähtus. See on kapitalistlikus ühiskonnas rewo-

lutsioonilise proletariaadi ja talupoegade liikumise wana äraproowitud lämmatamisewiis. On tarwis meele tuletada Cavaignac'i (Kawanjaki) weretööd 1848. a. rewolutsiooni mahasurumisel Prantsusmaal ja Pariisi kommunaaride mahatpmist 1871. a. Praeguse aja walge terrori ja selleaegsete weresaunade wahel on küll tuntaw wahe, kuid eesmärk on üks ja sama. Siis awaldus walge terror rewolutsioonilistes tööstusekeskkohtades, nüüd on ta tegewuses kapitalistliselt mahajäänud maadel rahwuwahelises ulatuses, kui ka ilma sõjas purustatud riikides. Siis oli ta „rahustamise“ abinõu, nüüd on ta kodanluse hirmu ja kartuse tundemärk rewolutsiooni arenemise teel. See oli demokraatia noorusaeg, nüüd waagub ta hinge wanaduse nõrkuses. Siis astus ta parlamentarisemuse kaitseks välja, nüüd eitab ta parlamentarisemust, s. o. kõikide klasside osawõttu poliitilisest legaalsest wõitlusest. Siis tappis ta ja rahustas liikumist masselise terrori abil, nüüd tarwitab ta nurga tagant tapmist kui ka masselist terrori. Siis oli proletariaat kujunemise ajajärgus, nüüd on proletariaat kõige rohkearwulisem rahwuklass ja sünnitab ühes kehwide talupoegadega kõikides riikides rahwaenamuse. Sellepärast oli siis kerge kodanlusel liikumist maha suruda, nüüd ei lähe tal see enam korda. Rewolutsioonilise liikumise kaswamisega kaswab walge terror, kaswab tööliisklassi ja talupoegade rewolutsioonilise eelwäe ohwrite arw.

Nende rewolutsiooni eest wõitlejate toetamiseks on loodud Rewolutsiooni eest Wõitlejatele Rahwuwahelise Abiandmise Organisatsioon (Mopr). Mopr on Wenemaa oktoobrirewolutsiooni laps. Ta on küll alles noor, aga siiski tugew organisatsioon. Ta ei ole mitte helde südamega inimeste heategew asutus, kes rewolutsiooni eest wõitlejatele ja nende perekondadele abi annab, waid tööliisklassi ja talupoegade ühistunde organisatsioon oma rahwuwaheliste klassiwendade teotamiseks, keda kodanlus wõitlusridadest välja kiskunud ja kiwikoobastesse heitnud.

Mopril on praegu ligi 4 miljoni liiget. Kõige suurem liigete arw on organisat-

sioonil Nõukogude Liidus. Teistes maades on liigete arv väiksem. See on ka arusaadaw, sest paljudes riikides on töölisklass alla surutud — linnupriiks kuulutatud ja tema eelwägi, kommunistiline partei, pöranda alla aetud. Seal on alalised arreteerimised ja mõlab walge terror, nagu Itaalias, Bulgaarias, Jugo-Slaawias, Poolas, Eestis, Soomes jne. Need on eestkätt Mopri abi tarwitajad.

Möödnud aastal oli Euroopa türmides kinni üle 50 000 poliitilise wangi: Saksamaal 7 000, Itaalias 5 000, Bulgaarias 4 000, Poolas 4 000, Hispaanias 3 000, Soomes 1 200 jne. 1923. a. andis Mopr poliitiliste wangide toetamiseks 294 262 rubla, 1924. a. 395 256 rubla, 90% sellest abist tuleb Nõukogude Liidu organisatsioonilt. Wene töölised ja talupojad ei ole unustanud Lenini nõuandeid ilmarewolutsiooni toetamiseks. Mopril on Nõukogude Liidus üle 40 keskorganisatsiooni, kel igas linnas, wabrikus, asutuses ja külas oma alaosakonnad.

Mopri ülesanne ei ole aga mitte piiratud ainult ainlise ja mooraalse toetusega rewolutsiooni eest wõitlejatele ja nende perekondadele. Ta organiseerib laialdasi tööliste ja talupoegade hulke ja kaswatab nendes kaastundmist ja arusaamist, kui ka klassiteadwust rahwuswahelise proletariaadi enesewabastamise wõitlusele, andes neile üldist pilti ilmarewolutsiooni arenemisest. Selles organisatsioonis kaswab terve rida tegewaid ilmarewolutsiooni toetajaid, kes mitte ainult kopikaid ei korja rewolutsiooni eest wõitlejate toetamiseks, waid abinõusid otsiwad ja muretsewad rewolutsioonilise wõitluse toetamiseks ja proletariaadidiktatuuri maksma panemiseks, kus selleks eeltingimised olemas. Kominterni kõrwal täidab Mopr oma ajaloolist ülesannet seega, et ta oluliselt kaasa aitab kodanliste riikide türmides kümnete tuhandete paremate seltsimeeste ja kogu rahwuswahelise proletariaadi ja talurahwa wabastamisele kodanluse ikkest.

J. R.

PUNANE ABI

„Päewalehe“ kirikärrad, köstrid, kösterkoolmeistrid,
 „Postimehe“ wariseerid — kõrge kõlbluse apostlid,
 „Waba Maa“ adwokaadid — kehwa rahwa wahwad kaitsjad,
 „Kaja“ linnapõllumehed — loomakaitseseltsi liikmed,
 „Ühenduse“ wähemlased killas iseseiswatega
 ühes meeles, ühes keeles urjutasid ühtlasi,
 kuuldes MOPR'i abiandmist wangiswawlewatele:
 „Kommunistid andwad abi kurjategijatele!“

Punast ühistunnet raske polnud neil siin aimata,
 pöörane on ommetigi inimlikkust laimata,
 langend wastalise aawust isukalt werd neelates,
 rauduneetu lastelegi abiandmist keelates.

Kuigi poleks enamlased teinud ead muud midagi,
 poleks Eesti lehed alba kirjutanud ridagi, —
 sellest lausest oleks küllalt kõigenõudwamatele:
**Kommunistid andwad abi kurjategijatele —
 wangiswawlewatele. . .**

Mürgioja

Eestimaa piinakodadest Wolodarski rajooni MOPR'i komiteele *

Kallid seltsimehed!

Teie kiri, mille suure hiljaksjäämisega kätte saime, rõõmustas meid väga. See kinnitas meile weel kord, et meie wõitluses werejanulise kodanluse wastu mitte ükski ei seisa. Meie selja taga on terwe ilma proletariaat, eesotsas S.N.W.L. wõitmata rewolutsioonilik proletariaat.

Eestimaa töörahwas, kes wõitles oktoobrirewolutsioonis, kes läbi käinud kodusõjast, karastunud 1. detsembri ülestõusmises, ei heida meelt. Töörahwas, kes tulest ja weest on läbi käinud, kes elajaliku kaitsepolitsei elektriwannide piinad on läbi kannatanud, teab, et ei ole ühtegi rewolutsiooni ilma ohwriteta. Kes rewolutsioonilise ettewõtte nurjamineku wõi töölisklassi ülestõusu ajutise lüüasaamise pärast nutab, see ei ole rewolutsionäär ega kommunist, waid sotsiaalkokkuleplane, sõnakõlksutaja wõi töölisklassi äraandja, umbes nagu „meie“ Martna, Piiskar ja kamp.

Meie kohus on igast äpardunud sammust, igast nurjaminekust õppida. Meie kohus on uueste ja uueste organiseerida. Ja meie organiseerime endid. Meie oleme kindlad, et järgmine „1-ne detsember“, mis tingimata warsti tuleb, töölisklassi täieliku wõiduga lõpeb, sest „meie“ kartuli „wabariik“ on mädanud, ta riigiwarastest fasshistlik walitsus on oma „ajaloolise ülesande“ lõpule wiinud — on Eestimaa töörahwa meeletlusele ajanud, on seisukorra loonud, kust tal ei ole muud väljapääseteed kui sõjariistus ülestõusmine.

Nagu teate, walitseb Eestis kohutaw metsik walge terror nagu kõigil fasshistlikuil mail. Kuid hulgalised tapmised ja sunnitööahelad ei hirmuta töölisklassi. Terror ei päästa kodanlisi timukaid, kelle ajaloolik saatuse on — hääbuda. Ja meie oleme kindlad, et rahwuswaheline proletariaat meid käesolewal silmapilgul abita ei jäta. Wäga rõõmustaw on kallistelt

seltsimeestelt kuulda, et teie toetus — moraaliline kui ka aineiline — kindlustatud on ja meie loodame, et S.N.W.L. proletariaat ei unusta neid resolutsioone, neid otsusi, mis meile Wiktor Kingissepa, Jaan Kreuksi ja Jaan Tompi tapmise puhul kõigist S.N.W.L. nurkadest kokku woolasid.

Eestimaa wangikojad on kuhjani täis kiilutud töölisi, keda 1. dets. ülestõusmisest osawõtmises kahtlustatakse. Sadanded on maha lastud, sadanded ootawad „erapooletu“ kohtu „erapooletu“ otsust.

Nõndanimetatud „kaitsepolitsei“ wõtab õõseti töölisel kinni ja mõni tund hiljem mõistab sõjawäljakohus nad surma. Timukad piinawad kinniwõetuid nii jäledalt, et juhtumisi on olnud, kus raudu neetud wangid kolmanda korra aknast alla on hüpanud.

Mahalaskmisi toimetatakse Tallinna linnakomendantuuri hoowis. „Surmale“ mõistetud wiiakse iseäralisse ruumi. Nagu nägijad jutustawad, wõtab üks ohwitseridest surmamõistetud käest kinni ja wiib ta kõrwale, üteldes: läheme, ma tahan teile midagi rääkida. Sel ajal laseb teine timuk rewolutsionäärile kuklasse. Tuleb ette, et soldatid mahalaskmisest lahti ütlewad, siis „proowiwad rewolwert“, nagu seda nende keeli nimetatakse — ohwitserid „ise“. Wäljakohtu esimeste surmaohwrite seas olid üks naisterahwas ja alaialine poiss. Naisterahwas langes minestusse. (Meie teadete järele — metsiku piinamise tagajärjel. — Toim.) Siis tassiti naisterahwas juukseid pidi tapapaigale.

Tallinna „eeluurimise“ wangimajas peetakse „mässulasi“ kuni 30 inimest ühes kongis, mis 2 sammu lai ja 3 sammu pikk. Arusaadaw, et seal wõimata magada, inimesed lamawad surmani wäsinult pori sees üksteise otsas. Toitu antakse, kuid ei anta mingisugust nõu, millega seda „toitu“ wastu wõtta.

Tallinna karistuswangimajas (Tshernääginas) ei ole seisukord „pahem“. Kongisi ei kõeta, wesi jookseb seinu

* Wolodarski rajooni (Leningradi) tööliskogu on Eestimaa wangikodade schef (hoolekandja).
Toim.

mööda. Kõigis kongides on inimesi kümnekond ja üle selle üle teatud määra. See „määr“ ise ei määrata kindlaks mitte kongide ruumi suuruse, vaid naride hulga järele. Wangid magawad põrandal ja koridorides, nagu näit. Wiljandis, kus 40 asemel 120 inimest kinni istub. Tallinnas karistuswangimajas on 200 wangi hulgas 80 poliitilist. Niisugune on seisukord kõigis Eestimaa wangikodades.

Praegu uuritakse 1. dets. sündmuste asja. Wangidelt uuritakse, kus nad 1. dets. ja 30. now. olid.

Tallinnas keskwangimajas pannakse kommuniste selle eest kartsa, et nad wangimaja ülemuselt toitu, riideid jne mitte ei palu, vaid nõuawad. Üleüldse hoiawad wangimaja ülemad pärast 1. dets. ülestõusu kordaläinud mahasuru-

mist „pea püsti“ ja ähwardawad iga „riigiwastase“ sõna eest seinä ääre panna.

24. weebruaril s. a. pühitses „waba-riik“ enda seitsmeaastase kestwuse päewa. Meie, kommunistid „demokraatliste“ wangimajade piinakongides, laulsiime Internatsionaali ja demonstreerisime kodanluse wastu. Selle eest „karistati“ meid sellega, et ära keelati kuu aja wältel wäljast toitu wastu wõtta, omastega kokku saada, kirju kirjutada ja ajalehti lugeda. Sedasama sündis ka teistes türmides.

Kommunistlise terwitusega

*Talliina karistuswangimaja
kommunistid.*

Tallinnas,
25. weebr. 1925.

PUNANE WIIRASTUS

„SOWETT“ Tallinna sadamas

Meile kirjutatakse laewameeste ringkonnast:

29. detsembril jõudis Tallinna sadamasse Nõukogude-Wenemaa aurulaew „Sowett“, mis täie laadungiga Saksa-maale Stettini teel oli. Tallinnasse tuli tal 600 tonni (37 000 puuda) kaupa ära anda.

Detsembrisündmused olid Eesti kodanluse ühes ta walitsejatega nähtawaste sedawõrd ära irmutanud, et nende ihukaitsewägi — politsei — päris „kabu-irmu“ (paanikasse) sattus ja pea kautas, kui ta Nõukogude-Wenemaa laewa nõukogude punase lipu all sadamasse nägi sõitwat. Meie sinnatuleku kohta lautati kõiksugu kuulujuttusi laiali; niiaästi Tallinna kui Riia lehed kirjutasid — muidugi, nagu arilikult, salapolitsei napunäidete järele — et „Sowetil“ ainult 3 (lue: kolm) tonni kaupa Tallinna jauks peal olewat; teised tõid teateid „kindlatest allikatest“ ja „järelproowi-tud andmete põhjal“, et kaupa 30 tonni olewat. Selle juures lasksid ajalehed ilma wiigileheta kuulujutu lendu, et „Sowett sugugi mitte kauba pärast Tallinnasse ei olewat tulnud, waid mingi-

suguste teiste ülesannetega, kusjuures neist „ülesannetest“ targu suu kinni peeti, et lobisemise pärast jällegi mitte sisse kukkuda, nagu see Eesti saadikutel ja ministritel Wenemaa asjus juba nii arilikuks — ja muidugi piinlikuks — nähtuseks saanud.

Kohalikkude wõimude ülewalpida-mine „Soweti“ wastu oli täieste wiisakas, mõedukas, korrapäralik, kuid aruldaselt omapärane. Laewa ümber sadamasi-sillal pidasid politseiuhwitserid ja kaitseliidumehed (fashistide organi-satsioon) alaliselt wahti, ja kahe tolli-ametniku asemel, nagu arilikult, oli nüüd neli ametnikku, kellest kaks — töölised tõendasid — salapolitsei agendid olewat olnud.

Meie Tallinnas wiibimine wenis pikemale kui seda olime ette arwata wõinud. Kohe teisel päewal pärast meie sinnajõudmist pani politsei linnas tööliste peale suure klaperjahi toime, nagu neid seal enne ja iseäranis pärast detsembrisündmusi tihti ette wõetawat, ja mis seekord 1800 töölise wangistamisega lõppes. Selle kogu ulgas oli 300 sadamatöölisi ja umbes 1500 töö-

list wabrikutest ja tehastest. Need korduwad wangistamised ja neile järgnewad ulgalised tapmised, millest awalikult muidugi ei kirjutata — awalikult ja ametlikult on Eesti demokraatlisel „Schipkal kõik waikne“, et wäljamaa töörahwas asjata kisa ei saaks tösta, nagu seda iljuti Inglise tööerakonnas Eesti metsikuste pärast sündis — kuid Tallinn on liig wäike selleks, et siin kohutawad metsikused kauaks saladuseks wõiksid jääda, ja kaitsepolitsei ja teiste asutuste wildiga wooderdatud seinad, mille wahel kommunistisi peksetakse ja piinatakse, ei ole ikkagi küllalt paksud, et piinatawate kisa sealt wälja ei kostaks. Ei ole siis ime, et elanikud nende piinapaikade ümbrusest põgenewad — sedawõrd jäledad ja põrutawad on piina metsikused...

Kuna kõik sadamatöölised wangistati, jäid laadimisetööd laewal täieste seisma, nagu terwes sadamasgi. Ja et pühad peale tulid, pidime tahtmata oma politseilise naabrusega pikemat aega wiisakusi wahetama. Kuid see polit-

seilik lahkus ei lõppenud isegi siis, kui sadamale selja pöörasime — meid jälgiti weel terwelt 4—5 tundi teed merel, kus meile järalsõitew miinilaew omas täies walguseehtes nagu meelega püüdis näidata, et ta meil nuhina järel iilib. Et meil muidugi midagi warjata ega salata ei olnud, siis tegi see Eesti kodanluse surmairmu awalduks meile ainult nalja ja kogu seda päkapikumeeste „wahwust“ meie silmis äärmiselt naeruwääriliseks.

Kuiwõrd laialiste rahwa (ja mitte ainult töörahwa) ulkade meeoleolu teist keelt kõneles kui politsei „wiisakus“, näitasid need tuhandelised ulgud, kes meie sealolemise ajal sadamas meie laewa waatamas käisid. Mäletan juhtumist, kui üks wanaeideke meie punast lippu waadeldes äkitselt nutma akkas. Töölised seletasid iljem, et see eideke oma kolm poega — walgele terrorile oli pidanud ohwerdama...

Alles see ulkade meeoleolu seletas meile fasshistide surmairmu õige põhjuse.

TEATED EESTIMAALT

Kaagikohus töötab

Rakweres on Ewald Põrm sõjawäljakohtu alla antud — Rakweres sõjariisitus mässu ettewalmistamise süüdistusel. Kaagikohus mõistis talle 10 aastat sunnitööd.

Kusagilt peab ju timukateie ohwrid leidma, kas wõi — „Rakwere mässustki“. Ja kaagikohtud omä tööd oskawad.

„Tuli meele“

1922. a. andis härrasriigi walitsus luba Anton Lauri Eesti kodakondsusse wastu wõtta. Laur asusgi Eestisse. Nüüd, peale 1. dets. sündmusi on Laur korraga sõjawäljakohtu kätte antud, sest et ta — 1918. a. olewat enamlaste poole „üle“ jooksnud. Ja armulik kaagikohus — tarwitades isegi „amnestia“ seadust! — kinkis Laurile 5 aastat sunnitööd.

Kuidas see „ülejooksmine“ nuhki dele alles nüüd, kahe aasta pärast, meele tuli?

Wististe oli Laurile demokraatia Eedenis enamlaste punatõbi külge hakanud, ja pärast 1. dets. sündmusi leiti paras aeg olewat teda kaaki tõmmata, wana patu eest, mis nüüd „meele tuli“.

Edasi, wend Einbund!

Demokraatia kindralkubernerihärra Einbund on üheainsa nädala wältel Tallinnas 10 kodanikku karistanud, igauhte 20—50 000 margaga, sest et nad oma — perekonnaliikmeid kindralkubernerie eeskirjade järele majaraamatusse sisse ei olnud kirjutanud.

Nii, nii, ministrihärra! Nüüd, kus te arwate kommunistidel suud sulgunud ja käed köitnud olewat kihutuse tege- miseks demokraatlise timukariigi wastu, toimetate te ise suure eduga seda kihutustööd oma isamaaliste — karistustega. Laske aga edasi samas sihis — kiiremine lõpule jõuate.

Tarwis karja kaswatada

„Põllumeeste“ ridades kaswab nuri — oma mehed jälle walitsuses ja ikkagi weel raha ei woola. Nüüd on siis walitsusel kawatsus wiis aastat kawatsusel olnud maapanka käima ja sellele 100 miljoni marka määrata — hallparunitele lõugade wahel wiskamiseks ja nende poegadele wõimaluse andmiseks asunikkude näljakohtasi suur-taludeks kokku osta.

Fasshistide werejanu

Kindralkuberneri korraldusel hakatakse waldades elukoha ja liikumise registreerimise raamatuid pidama, mille kaudu kõiki isikuid, kellest „walitsus huwitatud“, loodetawat kätte saada. Kaitsepolitsei andmete järele olewat seesuguseid isikuid Eestis — 10 000. Ajalehtede nuhiteadete järele olewat need inimesed riigile — wõlgu.

Ja muidugi — neil on weel punane hing rinnus, ja timukad ei lepi ju enne, kui see „wõlg“ kuhugile kruusaaku wõi Tallinna komendantuuri keldrisse ära on tasatud.

„Demokraatia“ kannab wilja

Demokraatia, mida walgekaardlased Eestis sõjawäljakohtutega, piinamistega ja kaagiseadustega teostawad, kannab nobedaste wilja: kuritegude, enesetap-miste ja teiste kodanluse mädapaisete arw, mida kodanline ajakirjandus armastusest asja wastu ja oma lugejate hingemannaks iga päew oma taguotsas registreerib, ulatab keskmiselt 20-ni päewas, ja kaswab wiimastel nädalatel kiireste. Eesti on ju nii ihar rekordide peale.

Laste leib koerte ette . . .

1. dets. sündmuste järel oli kurnajate kildkond sedawõrd kõhkunud, et näljastele töölistele (töötatöölistele) silmakir-

jaks hakati walitsuse poolt „toetust“ andma, mis tegelikult küll selles seisib, et walitsuse ja omawalitsuse asutused töötatöölisi lasksid endile näljapalgas eest (mitte enam kui 120 marka päewas!!) raskeid wäliseid töösid teha.

Nüüd on rahaminister isegi selle „toetuse“ wastu nurinat tõstnud, seletades, et see raha otstarbetult ära tarwitatawat. Ta nõuab töötatöölistele tööandmise lõpetamist ja seletab, et seda raha wõiwat palju „wiljakamalt“ kasutada, kui teda kasutoowatesse ettewõttesse paigutada.

See tähendab lihtsal keelel: wõtke töötatööliste „toetuse“ raha ja andke fasshistidele wabrikantidele, küll need oskawad teda „wiljakamalt“ läbi prassida, nagu nad seda siiani riigikassa miljonitega on teinud.

Õpi, Juku!

Rawa metsaülema abi Pärnumaal on riigimetsa ülestöötamise järelewaatajana 107 000 marka läbi löönud.

See Juku teab, missugune õpetee Eestis kõrgele wiib.

Paha nali

Paha nalja ou teinud Eesti mustasärgimeete häälretoru „Kaja“ oma fasshistidele lugejatele. See heeringamähe, kes Nõukogude-Wenemaa pihta kõige meeletumat soppa pillub ja ta hammaste wahel puruks näriks, paneb „iseseiswuse“ 7-da aastapäewa kõmulise kirjelduse lõppu, mis Eestit pilwedesse upitab, ootamatalt sõnumi, et —

Peterburi rahapada rahaasjanduse rahwakomissariit suure tellimise saanud hõbe- ja kuld raha löömise peale. . .

See oli mustasajalisele isamaalasele igatahes tahtmata kulbitäis tōkatit magusa „iseseiswuse“ lõksutamise pudru otsa.

Kuid see oli ainuke — tōesõna terwes walingus.

Fr. R.
Kreuzerlõh nim.
Eesti NSV Riiklik
Reprodutsioon

Kiri toimetusele

„Edasi“ „Bolsheviku“ esinemise puhul

Paljud seltsimehed imestavad ja pahandavad, miks me vaikime, kui „Edasi“ „bolshevikud“, kes oma nimegi ei julge awaldada, Eesti tööliste sõjariistus wäljaastumist „wandeseltsi“ ettewõtteks nimetavad, sündmusi wõltiwad, ilmunud kirjeldusi omamoodi „seletawad“ ja Eesti kodanlusele oma „arwustusega“ moraalilise õiguse annawad kõige jõhkrama terrori läbiwiimiseks. Meie sügawa arusaamise järele on tööliste sõjariistus ülestõus igal kodanlisel maal igast sotslikust lõksutamisest kõrgemal ja sellepärast wõime ainult niisuguste tõesti enamliste arwustuste peale wastata, mis aitawad tööliklassi wõitlusküsimusi selgitada ja teed näitawad, kuidas kergem ning parem töörahwa wabanemist kurnaja surwe alt lõpule wiia.

Meie peame arwustust wäga tarwilikuks ja üheks lahutamata osaks kommunistilise partei tegewuses. Kuid mitte iga arwustust. „Edasi“ „bolshevikud“ sõitsid oma „arwustuse“ waligus sotsidest kaugemale, kujutades kommuniste Eestis suuremateks tööliklassi waenlasteks kui kodanlust. See on wesi kindralkuberner Einbundi weskile: tema kågistab ainult „wandeseltsi“, töölistesse ei puutuwat ta mitte.

„Bolshevikud“ õigustawad oma „arwustusega“ Eesti kodanluse weretööd Eesti tööliklassi kallal „wandeseltslaste“ häwitamise nime all, mida ei ole jätnud allakriipsutamata timukate ajakirjandus.

Kuna warjunime taha pugunud „arwustajad“ on kommunistilise partei liikmed, ja seesugustena endale niisugust „arwustust“ lubawad, siis oleks waidlus nendega igatahes mõtteta.

O. R.
H. T.

ARUANNE

Eestimaa Kom. Partei heaks on saadud 1925. a.:

Jaauarikuus

Moskwast: Nadso 2 rbl, Pruun 1 r. 25 k., Meering 2 r., Sondberg 1 rbl 25 kop, Matok 1 r. 20 k., Allermann 1 r. 80 k., Korelli 50 k., R—s 2 rbl, Peterson 52 k., H. T. 1 rbl 48 k. Kokku 14 rbl.

Weebruaris

Moskwast: Pruun 1 r. 25 k., Sondberg 1 r. 30 k., Matok 1 r. 20 k., Allermann 1 r. 80 k., K—lli 50 k., R—tas 1 r. 50 k. Kokku 7 rbl 55 kop.

„Edasi“ töölistelt 9 r. 90 k., Kingissepast 20 rbl, Welder 1 r., Piilberg 2 rbl, Kagani sõjawäe hospidali teenijatelt 67 rbl 70 kop, Mahlberg 10 rbl, Teder 4 rbl, sms X. 10 r., sms Y. 100 Soome marka, grupe seltsimeestelt 53 Eestimaa marka ja 2 rbl 50 kop. „Klassiwõitluse“ tellijatelt kokku 24 rbl 45 k.

Annetused EKP-le edasisaatmiseks seltsimeheliku tänuga wastu wõtnud

EKP Wenemaa esitus

Kommunistilise Internatsionaali Eesti sektsiooni wäljaanne. Wastutaw toimetaja H. Pöögelmann

RIIKLINE BALTI AURULAEWANDUS

(ГОСУДАРСТВЕННОЕ БАЛТИЙСКОЕ ПАРАХОДСТВО)

toimetab järgmist:

1. Kraamiwedu mereteel Leeningraadist kõigisse tähtsamatesse Lääne-Euroopa sadamatesse oma 28 aurulaewal kokku 80 000-tonnilise mahutusega. — Suuremal osal aurikutest on ka reisirajatekajutid.
2. Kraamiwedu ja reisisõidu ühendus Leeningraadi, Peterhofi, Kroonlinna ja Oranienbaumi wahel 7 aurikul.
3. Transport-ekspediitoriline tegewus.

Walltus ja peakontor on Leeningraadis, Wassili saarel, Leitenant Schmidt'i kaldal m. № 11/2. — Telefonid 543-19 ja 564-05. — Telegrammiaadress: Ленинград, Торгфлот.

„KLASSIWOITLUSE”

üksik nr maksab 25 kop.

Ette tellides vähemalt 5 nri kaupa 15 kop. nr (5 nrt 75 kop. jne)

PÕHJA-LÄÄNE JOE AURULA EWANDUSE WALITSUS

Awatud riigiasutustele, ühisustele, kooperatiividele, kor-
teriühisustele, niisama ka eraisikutele pea- ja wäike-
müügi-ladudes 1923—1924. a. walmistatud eawäärtusliste

Suuremõeduline **PUDEMÜÜK** Wäikemõeduline

Metsasegu lõhkumata $\frac{3}{4}$ — $\frac{1}{4}$ alu pik. 37 rbl.		40 rbl.	
Metsasegu, lõhutud, $\frac{3}{4}$ — $\frac{1}{4}$ alu pik. 38		42	
18-wersokised		43	
16-wersokised		44	
12-wersokised		45	
8-wersokised		46	
Kasepuud:		50	
8-wersokised ümargused		50	
8-wersokised jämedad		60	

Ladude aadressid:

PEALADUD: Tutshkowi ladu — Tutshkowi silla juures, Börse
(Birshewoi) ladu — Börse silla juures, Woskressenski ladu —
Liteinõi silla juures Robespierre kaldal, ja Smolnõi (Smolninski)
ladu — end. Gromowi börse linnaweewärgi ja Smolnõi wahel.

WÄIKEMÜÜGILADUD: ladu nr 4 — end. Wedenskaja uul. 3-a,
ladu nr 5 — Borodinskaja uul. 3, ladu nr 6 — 5-es Sowetskaja
nr 20, ja ladu nr 7 — Sowetski prosp. 55.

Wähemalt 50 kubiksiilla kaupa wõttes ind kokkuleppe järele,
ka kindlustatud osakaupa maksu tingimistega.

Lähemaid teateid saab ladukontorist, niisama ka Riigi-
Aurulaewanduse metsatöökontorist, Herzeni uul. nr 37, 1 korral.
Telef. 598-80 ja 218-47.

УПЕМАТ ЈА ШАНЕМАТ
НАІТЕКІРЈАНДУСТ
СУРЕС ВАЛІКУС
„КҮЛВАГА” ЛАДУС
ЛЕНИНГРАД,
ФОНТАНКА 53

RAHWUSWAHELINE
RAAMATUKAUPUS
KIRJANDUST
IGAS KEELES

Majoorowi (end. Wosnessenski) pr. 21

PÕHJA-LÄÄNE KAUBANDUSLINE AKTSIASELTS „СЕВЗАНТОРГ”

Walitsus: Leeningrad, 25. Oktoobri prosp. 30. Telef.: 555-32,
165-78, 591-04, 555-33.

Soowitab: malmi, terast ja wärwilisi metallisi, sordi-, tahwli- ja
katuseraudplekki, kõie- ja kanatitraati, igasuguseid malmitorusid.
Liikuwaid tööpinkisi. Lihwimisekäiase, -tahkusi ja -nahka. Mitme-
sugust armatuura. Asbesti-saadusi. Katusepappi ja ruberoidi.

Wäljamaa keemiakaupasi: kwebraho, harpius, anilinwärwid,
pigi, kloorlupja ja ehitusematerjali.

..... Aknaklaasi. Peegliklaasi ja peeglid oma wabrikust. ....

Tellimise peale pannakse klaasid kogu wabrikutele, tehas-
tete, magasinidele, wagunitele jne.